

ZPP

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

FORUM
PRACY
ZPP

I WOJNA ŚWIATOWA O IMIGRANTÓW Z UKRAINY

POLSKA PRZEGRYWA

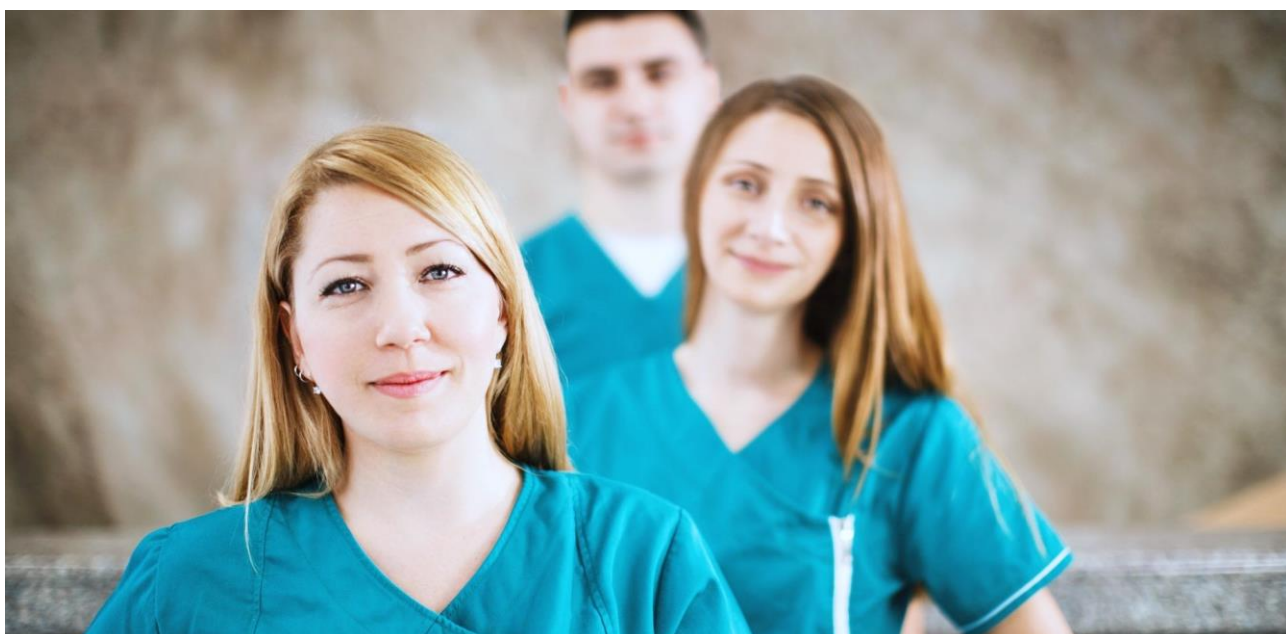
SIERPIEŃ 2023

SPIS TREŚCI

SYNTEZA	3
UKRAIŃCY W POLSCE – SYTUACJA PRZED PEŁNOSKALOWĄ ROSYJSKĄ AGRESJĄ.....	4
ROZWIĄZANIA PRAWNE W ZWIĄZKU Z WYBUCEM WOJNY W UKRAINIE	5
1. Legalizacja pobytu	7
2. Zatrudnienie	8
3. Prawo do świadczeń	9
4. Prawo do świadczeń z tytułu opieki medycznej	10
ROZWIĄZANIA PRAWNE PRZYJĘTE W WYBRANYCH PAŃSTWACH	11
Republika Federalna Niemiec	11
A. Legalny pobyt.....	11
B. Zakwaterowanie	12
C. Kursy orientacyjne i nauka języka niemieckiego	12
D. Zatrudnienie i wsparcie finansowe.....	13
E. Konkluzje	13
Kanada	15
Ocena rozwiązań przyjętych przez inne państwa w kontekście polskich regulacji	17
REKOMENDACJE	19
1. Regulacje prawne.....	19
2. Włączenie uchodźców do rynku pracy	21
ŹRÓDŁA	24

SYNTEZA

- Szybko rozwijająca się polska gospodarka potrzebuje „rąk do pracy”, których zdecydowanie brakuje. Wciąż mamy setki tysięcy wolnych etatów, które mogłyby się przyczynić do szybszego wzrostu gospodarczego, a niestety obecnie stanowią niewykorzystaną szansę. Aby dalej się rozwijać, potrzebujemy imigrantów zarobkowych.
- Polska nie jest w stanie konkurować z Niemcami i Kanadą na świadczenia socjalne i nie powinna tego robić. Możemy natomiast budować przyjazne środowisko dla migrantów i wspierać ich w choćby tak podstawowych kwestiach jak nauce języka polskiego, uznawaniu kompetencji nabytych w kraju pochodzenia czy organizacji szkoleń zawodowych.
- Polska zbudowała bardzo dobry wizerunek pomagając uchodźcom z Ukrainy w pierwszych dniach wojny, wprowadziła korzystne rozwiązania prawne i ułatwiła im wejście na nasz rynek. Niestety może to nie wystarczyć. Obecnie większość państw Unii Europejskiej (i nie tylko) dostrzega szansę, jaką dla ich gospodarek stanowią uchodźcy ze wschodu Europy. Dlatego obecnie musimy konkurować o nich zarówno z Niemcami, jak i np. z Kanadą, które wprowadzając liczne korzystne rozwiązania dla Ukraińców coraz częściej są wybierani przez nich, jako miejsce do życia.
- Na dzień 25 czerwca 2023 r. w Niemczech zarejestrowanych było **1 076 680** obywateli Ukrainy, którzy przybyli do tego kraju od początku agresji rosyjskiej 24 lutego 2022 r., a jednocześnie 958 590 Ukraińców uzyskało ochronę czasową bądź też inną formę ochrony. Do Kanady (!) natomiast od wybuchu wojny przybyło około **190 tysięcy** obywateli Ukrainy.
- Państwa zachodnie z przyczyn demograficznych konkurują między sobą o imigrantów zarobkowych z Ukrainy. Polska na ten moment przegrywa wyścig. Musimy pilnie podjąć działania ukierunkowane na zatrzymanie w kraju jak największej liczby potrzebnych nam legalnych imigrantów ekonomicznych.

UKRAIŃCY W POLSCE – SYTUACJA PRZED PEŁNOSKALOWĄ ROSYJSKĄ AGRESJĄ

W 2021 r. wojewodowie wydali rekordową liczbę zezwoleń na pracę – ponad 504 tys., z kolei organy samorządowe do rejestrów wpisały w całym 2021 roku - 1 mln 980 tys. oświadczeń pracodawców o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom. Co ciekawe, w 2021 r. liczba zezwoleń na pracę sezonową spadła w porównaniu do lat ubiegłych – wydano jedynie 113 tys. zezwoleń. Natomiast szczególnie istotny jest odsetek cudzoziemców pracujących w oparciu o oświadczenie wpisane do rejestru, z których aż 83% osób pracujących na oświadczeniach stanowili obywatele Ukrainy. W przypadku pracy na podstawie uzyskanego zezwolenia na pracę odsetek ten w odniesieniu do obywateli Ukrainy wynosił 65 %.

Uzyskując zezwolenie na pracę najczęściej cudzoziemców zatrudniali pracodawcy następujących sekcji PKD: przetwórstwo przemysłowe (2021 - 35%), budownictwo (2021 - 19%), transport i gospodarka magazynowa (2021 - 18%).

Z kolei w przypadku zatrudnienia w oparciu o oświadczenie cudzoziemcy uzyskiwali zatrudnienie u pracodawców następujących sekcji PKD: przetwórstwo przemysłowe (2021 - 35%), budownictwo (2021 - 19%), transport i gospodarka magazynowa (2021 - 18%).

Warto zaznaczyć, iż przedstawione dane odnoszą do okresu, w którym funkcjonowały szczególne rozwiązania prawne w związku z wybuchem pandemii Covid-19. Oznacza to, że polski ustawodawca w trakcie trwającego stanu epidemii czy też stanu zagrożenia epidemicznego umożliwiał pobyt i wykonywanie pracy cudzoziemcom, których ważność posiadanych przez nich dokumentów wygasła, a praca i pobyt były postrzegane jako legalne na mocy wspomnianych przepisów szczególnych¹. Nie jest bliżej znany zakres w jakim cudzoziemcy skorzystali z tych uprzywilejowanych rozwiązań, dzięki którym nie byli zobowiązani do składania wniosków o wydanie nowych zezwoleń.

W 2021 r. liczba zezwoleń na pracę sezonową spadła w porównaniu do lat ubiegłych – wydano jedynie 113 tys. zezwoleń. Natomiast szczególnie istotny jest odsetek cudzoziemców pracujących w oparciu o oświadczenie wpisane do rejestru, z których aż 83% osób pracujących na oświadczeniach stanowili obywatele Ukrainy. W przypadku pracy na podstawie uzyskanego zezwolenia na pracę odsetek ten w odniesieniu do obywateli Ukrainy wynosił 65 %.

¹ Ustawa specjalna COVID-19, Dz. U. z 2023 r. poz. 519, z późn. zm.

ROZWIĄZANIA PRAWNE W ZWIĄZKU Z WYBUCEM WOJNY W UKRAINIE

Od 24 lutego 2022 r. wraz z wybuchem pełnoskalowego konfliktu zbrojnego w Ukrainie w wyniku ataku Federacji Rosyjskiej na ten kraj sytuacja migracyjna w Polsce zdominowana została przez masowy napływ obywateli Ukrainy.

Warto zaznaczyć, że od 2014 r. do maja 2023 r. liczba obywateli Ukrainy posiadających ważne zezwolenia na pobyt w Polsce wzrosła trzydziestopięciokrotnie z 41 tys. do ponad 1,45 mln. Fakt ten ma istotne znaczenie dla kolejnych osób napływających do Polski przy podejmowaniu decyzji o migracji. Dodatkowo, tak duża diaspora oraz bliskość geograficzna stanowią silny czynnik przyciągający dla osób uciekających przed skutkami konfliktu. Wśród 966 330 obywateli Ukrainy (na dzień 11 lipca 2023 r.) objętych obecnie ochroną czasową 65% (632 247) stanowią

kobiety². Jednocześnie wśród osób pełnoletnich kobiety to 77%. Co drugi zarejestrowany obywatel Ukrainy to dziecko.

Od 2014 r. do maja 2023 r. liczba obywateli Ukrainy posiadających ważne zezwolenia na pobyt w Polsce wzrosła trzydziestopięciokrotnie z 41 tys. do ponad 1,45 mln.

Wśród 966 330 obywateli Ukrainy (na dzień 11 lipca 2023 r.) objętych obecnie ochroną czasową 65% (632 247) stanowią kobiety¹. Jednocześnie wśród osób pełnoletnich kobiety to 77%. Co drugi zarejestrowany obywatel Ukrainy to dziecko.

² Dane otwarte, PESEL UKR, <https://dane.gov.pl/pl/dataset/2715,zarejestrowane-wnioski-o-nadanie-statusu-ukr/resource/49372/table>

Od wybuchu wojny do 30 czerwca br. do Polski z Ukrainy wjechało blisko 13,146 mln osób, z czego ponad 1,675 mln zostało zarejestrowanych jako beneficjenci ochrony czasowej i innych form ochrony³. Według danych Biura Wysokiego Komisarza do Spraw Uchodźców ONZ od 24 lutego 2022 r. do 11 lipca 2023 r. Ukrainę opuściło w związku z wybuchem wojny 6 302 600 osób, z czego w Europie przebywa 5 949 500 osób⁴.

W związku z zaistniałą sytuacją Unia Europejska przyjęła szereg rozwiązań mających na celu ułatwienie przyjęcia uchodźców z Ukrainy, a w dalszej mierze możliwość ich godnego funkcjonowania w krajach członkowskich. W szczególności 4 marca 2022 r. aktywowana została dyrektywa o ochronie tymczasowej⁵, której celem było zagwarantowanie jednolitych praw w całej Unii Europejskiej. Dyrektywa gwarantuje między innymi:

- prawo pobytu,
- dostęp do rynku pracy i zakwaterowania,
- pomoc medyczną,
- pomoc społeczną,
- dostęp dzieci do edukacji.

Zastosowana po raz pierwszy od jej przyjęcia dyrektywa ustanawia mechanizm implementowany w sytuacjach nadzwyczajnych, np. w razie masowego napływu wysiedleńców. Zapewnia on natychmiastową zbiorową ochronę osobom wysiedlonym, którzy nie mogą wrócić do kraju pochodzenia.

Polski rząd przyjął specjalną ustawę z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁶, która w pewnym zakresie implementuje postanowienia dyrektywy o ochronie czasowej oraz gwarantuje:

- legalizację pobytu w Polsce, w tym uzyskanie specjalnej formy ochrony jaką jest ochrona czasowa;
- niezakłócony dostęp do rynku pracy;
- pomoc finansową i pozafinansową w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb;
- dostęp do opieki zdrowotnej;
- dostęp do szkół i opieki przedszkolnej dla dzieci uchodźczych.

Od wybuchu wojny do 30 czerwca br. do Polski z Ukrainy wjechało blisko 13,146 mln osób, z czego ponad 1,675 mln zostało zarejestrowanych jako beneficjenci ochrony czasowej i innych form ochrony. Według danych Biura Wysokiego Komisarza do Spraw Uchodźców ONZ od 24 lutego 2022 r. do 11 lipca 2023 r. Ukrainę opuściło w związku z wybuchem wojny 6 302 600 osób, z czego w Europie przebywa 5 949 500 osób.

³ UDSC, migracje.gov.pl

⁴ UNHCR, <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

⁵ DYREKTYWA RADY 2001/55/WE z dnia 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami

Członkowskimi związanymi z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami

⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 103 z późn. zm.).

Przedmiotowa ustawa była wielokrotnie nowelizowana w związku z powyższym zasadnym jest wskazanie ostatniej, aktualnie obowiązującej wersji tego aktu i rozwiązań nim implementowanych.

1. Legalizacja pobytu

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami na mocy art. 2 ust. 1 i 2 przepisów ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa okres pobytu obywateli Ukrainy (i określonych członków ich rodzin) uznawanego za legalny został przedłużony do 4 marca 2024 r.

Dzięki temu zrównane zostały daty przedłużonego okresu, w jakim państwa członkowskie Unii Europejskiej zapewniają obywatelom Ukrainy ochronę czasową. Dodatkowo wydłużono okresy legalnego pobytu dla dzieci przedszkolnych, uczniów oraz innych osób realizujących obowiązek nauki, przy zachowaniu określonych warunków. Ustawodawca zagwarantował również, przepisy przeciwdziałające popadaniu przez obywateli Ukrainy w nielegalny pobyt oraz wspierających legalizację ich pobytu na terytorium Polski, wydłużając do 4 marca 2024 r. ważność dokumentów, wiz, zezwoleń oraz innych form pobytu, o ile ich data ważności upłynie w okresie do 4 marca 2024 r.

*Polski rząd przyjął specjalną **ustawę** z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, która w pewnym zakresie implementuje postanowienia dyrektywy o ochronie czasowej oraz gwarantuje:*

- *legalizację pobytu w Polsce, w tym uzyskanie specjalnej formy ochrony, jaką jest ochrona czasowa;*
- *niezakłócony dostęp do rynku pracy;*
- *pomoc finansową i pozafinansową w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb;*
- *dostęp do opieki zdrowotnej;*
- *dostęp do szkół i opieki przedszkolnej dla dzieci uchodźczych.*

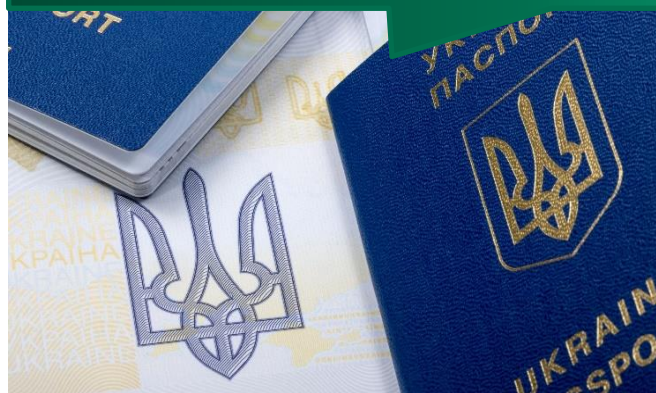
Ochroną czasową obejmowane są osoby, które wjechały do Polski w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie i zadeklarowały wolę pobytu w Polsce (korzystanie z tej ochrony). Osoby te powinny w ciągu 30 dni uzyskać nr PESEL ze statusem UKR, co potwierdza korzystanie z ochrony czasowej. Warto odnotować, że wprowadzono również odrębny tryb uzyskiwania ochrony czasowej dla wyszczególnionych kategorii cudzoziemców, nieposiadających obywatelstwa ukraińskiego, a jednocześnie nie będących małżonkami obywateli tego państwa.

Jako nowatorskie trzeba przyjąć rozwiązanie dotyczące wprowadzenia dokumentu elektronicznego dostępnego dla uchodźców z Ukrainy – Diia.pl. Dokument ten potwierdza legalny pobyt na terytorium Polski i umożliwia podróżowanie w ramach Unii Europejskiej, w tym także przekraczanie jej granic zewnętrznych. W ostatnim czasie wprowadzone zostały rozwiązania, które umożliwiają potwierdzanie pobytu oraz podróżowanie w oparciu o dokument Diia.pl również małoletnim.

Dla określonej kategorii uchodźców z Ukrainy którzy posiadają numer PESEL ze statusem UKR od 1 kwietnia 2023 r. wprowadzono możliwość ubiegania się o udzielenie zezwoleń na pobyt czasowy w celu podejmowania pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej. Jako rozwiązanie opcjonalne, zostało ono dedykowane osobom, które chciałyby korzystać z dobrodziejstw polskiego rynku pracy. Jednakże w tym przypadku konieczne jest zrezygnowanie z korzystania z ochrony czasowej.

Ustawodawca przewidział również możliwość utraty ochrony czasowej w przypadku, gdy osoba nią objęta opuści Polskę na okres dłuższy niż 30 dni (o ile nie została delegowana do wykonywania pracy przez swojego pracodawcę).

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami na mocy art. 2 ust. 1 i 2 przepisów ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa okres pobytu obywateli Ukrainy (i określonych członków ich rodzin) uznawanego za legalny został przedłużony do 4 marca 2024 r.

2. Zatrudnienie

Polski ustawodawca skorzystał również z okazji uregulowania kwestii zatrudnienia obywateli Ukrainy. **Obywatele tego kraju mogą pracować w Polsce na podstawie powiadomienia skierowanego przez pracodawcę do urzędu pracy właściwego dla siedziby pracodawcy.** Co istotne, rozwiązanie to zostało zastosowane do wszystkich legalnie przebywających na terytorium Polski obywateli Ukrainy, a nie tylko uchodźców korzystających z ochrony czasowej. Oznacza to, że są oni zwolnieni z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę czy oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy. **Pracodawca może powierzyć wykonywanie pracy obywatelowi Ukrainy bez konieczności uzyskiwania zezwolenia, niemniej w ciągu 14 dni od dnia zatrudnienia obowiązany jest złożyć wspomniane powiadomienie za pośrednictwem portalu praca.gov.pl.**

Polski ustawodawca skorzystał również z okazji uregulowania kwestii zatrudnienia obywateli Ukrainy. Obywatele tego kraju mogą pracować w Polsce na podstawie powiadomienia skierowanego przez pracodawcę do urzędu pracy właściwego dla siedziby pracodawcy.

Pracodawca może powierzyć wykonywanie pracy obywatelowi Ukrainy bez konieczności uzyskiwania zezwolenia, niemniej w ciągu 14 dni od dnia zatrudnienia obowiązany jest złożyć wspomniane powiadomienie za pośrednictwem portalu praca.gov.pl.

Dodatkowo wprowadzono możliwość prowadzenia działalności gospodarczej na takich samych zasadach jak obywatele RP dla obywateli Ukrainy, których pobyt uznaje się za legalny na podstawie ustawy specjalnej lub na podstawie ustawy o cudzoziemcach (tzn. posiadający wizę, zezwolenie na pobyt czasowy, stały itd.). Warunkiem jest uzyskanie numeru PESEL ze statusem UKR.

3. Prawo do świadczeń

Obywatelom Ukrainy, których pobyt uznaje się za legalny w związku z wjazdem do Polski od 24 lutego 2022 r. (oraz ich małżonkom niezależnie od obywatelstwa) przysługuje prawo do świadczeń:

- świadczenia 500+,
- rodzinnych,
- świadczeń z pomocy społecznej,
- Dobry Start,
- rodzinny kapitał opiekuńczy,
- dofinansowanie obniżenia opłaty rodziców za pobyt dziecka w żłobku.

Prawo do świadczeń i dofinansowania, które przysługują na dziecko ma również opiekun tymczasowy małoletniego. Świadczenia te obowiązują na takich samych zasadach jak w przypadku obywateli polskich, z wyjątkami wynikającymi z ustawy specjalnej.

Polska nie powinna prześcigać się z innymi państwami na świadczenia socjalne, gdyż trudno byłoby ten wyścig wygrać. Wciąż nasz kraj nie jest tak zamożny jak Niemcy, czy Kanada, które starają się świadczeniami socjalnymi przyciągnąć Ukraińców. Powinniśmy natomiast traktować uchodźców w sposób niedyskryminujący i dawać im przede wszystkim szansę na szybkie i łatwe wejście na rynek pracy, poszerzanie ich kompetencji zawodowych czy aklimatyzację w naszym społeczeństwie przez np. naukę języka.

4. Prawo do świadczeń z tytułu opieki medycznej

Obywatele Ukrainy, których pobyt uznaje się za legalny w związku z przekroczeniem granicy po 24 lutego 2022 r., są uprawnieni do opieki medycznej obejmującej świadczenia opieki zdrowotnej na zasadach i w zakresie, w jakim osobom objętym obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym przysługuje prawo do świadczeń na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem leczenia uzdrowiskowego albo rehabilitacji uzdrowiskowej.

ROZWIĄZANIA PRAWNE PRZYJĘTE W WYBRANYCH PAŃSTWACH

Polska nie jest jedynym krajem, który z uwagi na problemy demograficzne pragnie przyciągnąć migrantów. Podobne trudności odczuwa większość państw rozwiniętych, choć to Polska jest w ścisłej czołówce krajów z najniższą dzietnością.

Liczne kraje od lat starają się ratować gospodarkę dzięki migracji. Obecnie dostrzegły one również wielki potencjał w ukraińskich uchodźcach. Zdano sobie sprawę z wysokiej aktywności zawodowej i wysokich kompetencji obywateli tego państwa. W związku z tym, inne kraje Unii Europejskiej i nie tylko, często znacznie bogatsze niż Polska, zaczęły prowadzić politykę ukierunkowaną na ściągnięcie uchodźców z Ukrainy. Dziś nasz kraj musi konkurować np. z Niemcami czy z Kanadą, a osoby, które dotychczas żyły i pracowały w Polsce coraz częściej wybierają właśnie te państwa.

Republika Federalna Niemiec

Jako przykład państwa, które z powodzeniem konkuruje z Polską o ukraińskich migrantów warto wskazać Republikę Federalną Niemiec. Jest to państwo, do którego poza Polską, najczęściej wyjeżdżali obywatele Ukrainy pragnący znaleźć schronienie przed wojną trwającą na terytorium ich ojczyzny.

Wedle danych UNHCR na dzień 25 czerwca 2023 r. w Niemczech zarejestrowanych było 1 076 680 obywateli Ukrainy, którzy przybyli do tego kraju od początku agresji Rosyjskiej 24 lutego 2022 r. Jednocześnie 958 590 uzyskało ochronę czasową bądź też inną formę ochrony⁷.

A. Legalny pobyt

Pobyt obywateli Ukrainy na terytorium RFN został zalegalizowany w terminie do 4 marca 2024 r., co jest zbieżne z terminem określonym w przedłużonej Decyzji Rady Unii Europejskiej. Obywatele Ukrainy nie potrzebują wizy, jeśli po raz pierwszy wjeżdżają do Niemiec przed 4 marca 2024 r. Nie potrzebują również wizy ani zezwolenia na pobyt, aby legalnie przebywać w Niemczech do 90 dni od daty wjazdu, zatem ich legalny pobyt został faktycznie przedłużony bez konieczności uzyskania zezwolenia do 2 czerwca 2024 r. W trakcie 90 dni, w ciągu których obywatel Ukrainy legalnie przebywa w Niemczech, może zdecydować, czy chce zostać w Niemczech dłużej.

⁷ <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.

*Wedle danych UNHCR na dzień 25 czerwca 2023 r. w Niemczech zarejestrowanych było **1 076 680** obywateli Ukrainy, którzy przybyli do tego kraju od początku agresji Rosyjskiej 24 lutego 2022 r. Jednocześnie 958 590 uzyskało ochronę czasową bądź też inną formę ochrony.*

Dostępne są trzy następujące rozwiązania:

- W ciągu 90 dni od pierwszego wjazdu do Niemiec może ubiegać się o zezwolenie na pobyt czasowy zgodnie z § 24 ustawy o pobycie (Aufenthaltsgesetz, AufenthG), dedykowane szczególnie uchodźcom z Ukrainy.
- W ciągu 90 dni od pierwszego wjazdu do Niemiec może ubiegać się o zezwolenie na pobyt czasowy w innym celu, np. studiowania lub pracy w Niemczech. Poddaje się pod rozagę wybór tego rozwiązania, gdyż może ono być korzystniejsze.
- Może również w dowolnym czasie ubiegać się o azyl, jednakże odradza się korzystanie z tego rozwiązania z uwagi na niedogodności z nim związane (ograniczone uprawnienie do pracy lub konieczność zamieszkiwania w ośrodku).

B. Zakwaterowanie

Federalne Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Ojczyzny (BMI) w ramach partnerstwa z podmiotami prywatnymi (Wunderflats) wprowadziło rozwiązania ułatwiające znalezienie mieszkań (najmów krótko i długoterminowych) dla uchodźców z Ukrainy. Nowa platforma cyfrowa umożliwia uchodźcom samodzielne i zgodne z ich indywidualnymi potrzebami znalezienie bezpłatnego mieszkania. Wunderflats zapewnia bezpieczeństwo zarówno wynajmującym, jak i najemcom.

C. Kursy orientacyjne i nauka języka niemieckiego

Rząd federalny przedstawił szereg ofert dla obywateli Ukrainy, niezależnie od okresu na jaki zamierzają pozostać w Niemczech. W szczególności są to kursy integracyjne i orientacyjne oraz nauka języka niemieckiego. Możliwy jest wybór różnych dostępnych kursów językowych, w tym takich, które umożliwią szybsze podjęcie pożądanej pracy.

- Wstępne kursy orientacyjne (EOK) to oferta, która umożliwia uzyskanie podstawowych informacji o funkcjonowaniu w Niemczech oraz zapewnia podstawową znajomość języka niemieckiego na tematy takie jak zdrowie, praca lub edukacja.
- Kursy MiA są skierowane w szczególności do kobiet i pomagają im rozpocząć naukę i rozwijać się w Niemczech. Uczestnicy otrzymują informacje przydatne w codziennym życiu, m.in. jak działa system szkolnictwa i edukacji w Niemczech lub jakie są możliwości szkolenia i dalszej edukacji.
- Kursy integracyjne są znacznie bardziej kompleksowe i zawsze składają się

z kursu językowego i kursu orientacyjnego. Celem kursu jest opanowanie podstaw języka niemieckiego, aby móc na przykład ubiegać się o pracę. Kurs orientacyjny obejmuje takie tematy, jak niemiecki system prawny oraz historia i kultura Niemiec, a także prawa oraz obowiązki. Oprócz ogólnych kursów integracyjnych organizowane są również kursy specjalistyczne.

- Zawodowe kursy językowe (BSK) bazują na kursach integracyjnych i przygotowują uczestników do pracy w Niemczech. Oprócz kursów podstawowych dostępne są również kursy z różnymi poziomami języka docelowego.

Uczestnictwo w kursie integracyjnym jest możliwe dla uchodźców z Ukrainy na podstawie zezwolenia na pobyt i jest zazwyczaj bezpłatne. Osoby powinny jednak uiścić opłatę za kurs, jeśli nie uzyskują świadczeń z tytułu opieki społecznej. W określonych przypadkach możliwe jest ubieganie się o zwrot połowy poniesionych nakładów.

D. Zatrudnienie i wsparcie finansowe

Niemcy oferują zatrudnienie dla uchodźców z Ukrainy oraz pomoc w poszukiwaniu pracy. Pomoc ta może być realizowana poprzez Centrum Aktywizacji Bezrobotnych i agencje pośrednictwa pracy bądź też online. Osoby kontaktowe pomagają w sprawach codziennych i pracy w Niemczech. Dostępne jest dla uchodźców comiesięczne wsparcie finansowe, znane jako zasiłek obywatelski (Bürgergeld). Dodatkowo centra udzielają wsparcia w uzyskaniu zasiłku z tytułu posiadania dziecka. Co istotne udzielają one bezpłatnych porad w kwestiach związanych ze szkoleniem, pracą i dalszą edukacją oraz przygotowują odpowiednie oferty pracy i wsparcia.

E. Konkluzje

Zgodnie z przeprowadzonymi w 2022 r. badaniami dotyczącymi pobytu uchodźców ukraińskich w Niemczech, zakłada się, że obywatele Ukrainy pozostaną w Niemczech przez dłuższy czas. Pojawiają się również głosy, że będą oni skłaniali się ku pobytom stałym (37 % chciałoby zostać w Niemczech na stałe lub przynajmniej kilka lat, 34 % planuje zostać do końca wojny, 27 % nadal jest niezdecydowanych, a 2 % zamierza wyjechać z Niemiec w ciągu roku).

Napływ ten zostanie zapewne wzmocniony przez podwyższenie przez Niemcy świadczeń socjalnych od 1 stycznia 2023 r. (podstawowe do 502 euro miesięcznie na osobę) oraz podjęcie działań osłonowych przed kryzysem energetycznym i inflacją, które obejmują również mieszkających na stałe w tym kraju Ukraińców.

Wyzwaniem pozostaje – podobnie jak w Polsce i innych państwach – kwestia zakwaterowania. Ponad 31 % respondentów podaje ją jako jedno z głównych wyzwań. Sytuacja ta wymaga przygotowania nowej podstawy prawnej do marca 2024 r., kiedy wygasną obecne przepisy gwarantujące Ukraińcom prawo pobytu w UE.

Wskazuje się, że wysokie kwalifikacje ukraińskich uchodźców (także w porównaniu z ludnością niemiecką) bardzo dobrze wpisują się w chłonny rynek pracy Niemiec. Według badań aż 72 % uchodźców ukraińskich (z czego 80 % to kobiety) posiada wykształcenie wyższe. Niemniej potencjał ten mógłby być lepiej wykorzystany, gdyby legitymowali się oni lepszą znajomością języka niemieckiego (tylko 4 % deklaruje, że zna go dobrze).

Kolejne wyzwanie stanowi system edukacji i nauka języka niemieckiego. Ukraińscy uchodźcy wyrażają potrzebę większego wsparcia ze strony państwa niemieckiego, zwłaszcza w nauce języka niemieckiego, poszukiwaniu zatrudnienia, uzyskaniu opieki medycznej i znalezieniu mieszkania⁸.

Obserwując ofertę rządu federalnego wydaje się, że Niemcy poważnie podchodzą do tych zagadnień i starają się zaadresować wszystkie wspomniane powyżej potrzeby uchodźców ukraińskich. Z tego też tytułu rząd niemiecki kładzie duży nacisk na naukę języka niemieckiego,

bogatą ofertę kursów orientacyjnych i integracyjnych oraz wsparcie podmiotów prywatnych w zakresie poszukiwania zakwaterowania.

Wszystkie te elementy, jeżeli będą stanowiły ugruntowane rozwiązania systemowe mogą stanowić przeciwwagę dla polskich, skomplikowanych i mających tendencję zawężającą rozwiązań prawnych.

Największe wyzwanie dla organów administracji publicznej stanowi w tej chwili sprostanie masowemu napływowi obywateli Ukrainy oraz organizacja ich pobytu na terytorium kraju. Najważniejsze elementy wymagające dostosowania pod tym kątem to: rynek pracy, edukacja, ochrona zdrowia i mieszkalnictwo.

Wskazuje się, że wysokie kwalifikacje ukraińskich uchodźców (także w porównaniu z ludnością niemiecką) bardzo dobrze wpisują się w chłonny rynek pracy Niemiec. Według badań aż 72 % uchodźców ukraińskich (z czego 80 % to kobiety) posiada wykształcenie wyższe. Niemniej potencjał ten mógłby być lepiej wykorzystany, gdyby legitymowali się oni lepszą znajomością języka niemieckiego (tylko 4% deklaruje, że zna go dobrze).

⁸ Institute for Employment Research of the Federal Employment Agency. Ukrainian refugees in Germany: Escape, arrival and everyday life. Date of publication 13 June 2023.

Kanada

Od wybuchu wojny w Ukrainie do Kanady przybyło około 190 tysięcy obywateli Ukrainy. Według danych kanadyjskiego spisu powszechnego z 2016 r., w Kanadzie zamieszkiwało ponad **1,36 mln osób deklarujących pochodzenie ukraińskie** (łącznie – ukraińskie pochodzenie jako pierwsze oraz jedno z wielu)⁹. Pod względem liczebności jest to druga co do wielkości, po Rosji, grupa ludności ukraińskiej żyjąca poza Ukrainą, a w Kanadzie jedna z największych mniejszości etnicznych.

Aby wesprzeć osoby dotknięte rosyjską inwazją na Ukrainę, Kanada podjęła szereg działań, w szczególności przyjmując tak zwane kanadyjsko-ukraińskie zezwolenie na podróż w nagłych wypadkach (CUAET - Canada-Ukraine Authorization for Emergency Travel).

Program był prowadzony do 15 lipca 2023 r. Zgodnie z danymi przedstawionymi przez uprawnione podmioty w ramach programu złożono 1.100.403 wniosków, z których akceptację uzyskało 793,804. W ramach programu do Kanady przybyło już 166.849 osób.

Celem przedmiotowego rozwiązania jest pomoc Ukraińcom i członkom ich rodzin w jak najszybszym przybyciu do Kanady oraz zapewnienie im możliwości podjęcia pracy i nauki.

Środki CUAET dają również tym, którzy już przebywają w Kanadzie, możliwość przedłużenia statusu gościa, pozwolenia na pracę lub pozwolenia na naukę, aby mogli tymczasowo mieszkać i pracować lub studiować w tym kraju.

Osoby posiadające paszport ukraiński lub członkowie ich rodzin, którzy nie posiadają

*Od wybuchu wojny w Ukrainie do Kanady przybyło około **190 tysięcy** obywateli **Ukrainy**. Według danych kanadyjskiego spisu powszechnego z 2016 r., w Kanadzie zamieszkiwało ponad **1,36 mln osób deklarujących pochodzenie ukraińskie** (łącznie – ukraińskie pochodzenie jako pierwsze oraz jedno z wielu). Pod względem liczebności jest to druga co do wielkości, po Rosji, grupa ludności ukraińskiej żyjąca poza Ukrainą, a w Kanadzie jedna z największych mniejszości etnicznych.*

⁹ <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2016/dp-pd/hltfst/imm/Table.cfm?Lang=E&T=31&Geo=01&SO=4D>.

obywatelstwa ukraińskiego byli na podstawie wspomnianego programu uprawnione do bezpłatnej aplikacji wizowej, priorytetowego rozpatrzenia wniosku, uzyskania zezwolenia na pracę, przy deklaracji woli podjęcia zatrudnienia albo podjęcia nauki w Kanadzie. Uzyskanie wszystkich wymaganych zezwoleń zostało zwolnione z opłat.

Pobyt w ramach programu umożliwiony został na okres do 3 lat. Po jego zakończeniu obywatele Ukrainy posiadający wizę CUAET, będą mieli czas, aby przybyć do Kanady do końca marca 2024 r., w ramach specjalnego rozwiązania tymczasowego.

23 października 2023 r. Kanada wprowadza nowe rozwiązanie dedykowane uchodźcom z Ukrainy, które zapewni stały pobyt tym, którzy uciekli przed nielegalną inwazją Rosji i chcą pozostać w Kanadzie. Uprawnieni będą obywatele Ukrainy przebywający w Kanadzie ze statusem tymczasowego rezydenta i posiadający jednego lub więcej członków rodziny w Kanadzie. Uprawnionymi są zatem ukraińscy małżonkowie, konkubenci, rodzice, dziadkowie, rodzeństwo i dzieci lub wnuki obywatela Kanady lub stałego rezydenta. Bardziej szczegółowe informacje zostaną udostępnione bliżej rozpoczęcia programu w październiku.

Aby wesprzeć Ukraińców, Kanada podjęła szereg działań, w szczególności przyjmując tak zwane kanadyjsko-ukraińskie zezwolenie na podróż w nagłych wypadkach (CUAET - Canada-Ukraine Authorization for Emergency Travel).

Do 15 lipca 2023 r. złożono 1.100.403 wniosków, z których akceptację uzyskało 793,804. W ramach programu do Kanady przybyło już 166.849 osób.

Po zakończeniu przyjmowania wniosków zagranicznych w ramach CUAET w dniu 15 lipca 2023 r. Ukraińcy i członkowie ich rodzin mogą nadal ubiegać się o wizę na pobyt czasowy, aby przyjechać do Kanady, w ramach istniejących wcześniej środków imigracyjnych.

Będąc w Kanadzie, tymczasowi rezydenci będą mogli ubiegać się o pobyt przedłużony do trzech lat poprzez pozwolenia na naukę i otwarte pozwolenia na pracę.

Pobyt w ramach programu został umożliwiony na okres do 3 lat. Po jego zakończeniu obywatele Ukrainy posiadający wizę CUAET będą mieli czas, aby przybyć do Kanady do końca marca 2024 r.

23 października 2023 r. Kanada wprowadza nowe rozwiązanie dedykowane uchodźcom z Ukrainy, chcącym pozostać w Kanadzie, które zapewni im stały pobyt.

Ocena rozwiązań przyjętych przez inne państwa w kontekście polskich regulacji

Dotychczasowe rozwiązania prawne przyjęte przez Polskę w celu zachęcenia imigrantów z Europy Wschodniej, w tym w szczególności z Ukrainy należy ocenić pozytywnie.

Wdrożenie rozwiązań prawnych, które umożliwiły szybkie i odformalizowane zatrudnianie obywateli wybranych państw Partnerstwa Wschodniego można uznać za znaczący sukces polskiej polityki migracyjnej prowadzący do przekształcenia naszego kraju w ciągu niespełna kilkunastu lat z kraju o ujemnym bilansie migracyjnym w państwo imigracyjne.

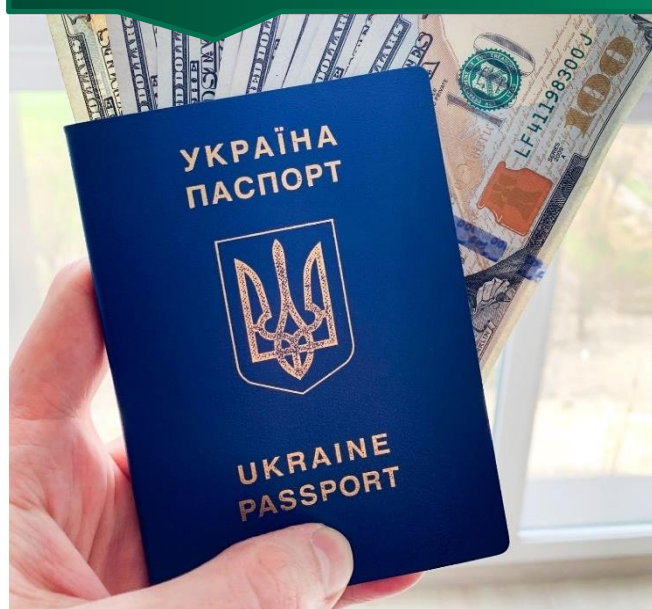
W 2021 r. w polskie organy administracji wydały 33% wszystkich dokumentów pobytowych (krótkoterminowych) w całej Unii Europejskiej. Oznacza to, że w Polsce wydano w tym roku ponad 957 tys. pierwszych zezwoleń dla obywateli państw trzecich, co oznacza wzrost aż o 62% w stosunku do roku 2020. Z tej liczby aż 790 tys. zostało wydanych w celu wykonywania pracy, co plasuje nasz kraj znów na pierwszym miejscu (88% zezwoleń w celu wykonywania pracy uzyskali Ukraińcy). Kolejna kategoria, w której dzierżymy palmę pierwszeństwa, to zezwolenia wydane w innym celu aniżeli praca, połączenie z rodziną czy też studia (tutaj to ponad 120 tys. zezwoleń).

Warto zaznaczyć, iż Polska wiezie prym w tych kategoriach wydawanych zezwoleń dla obywateli państw trzecich od co najmniej kilku lat (od 2017 r.).

Jako cezurę dla wprowadzonych zmian należy wskazać rok 2014, kiedy zjawiska negatywne, jakimi bez wątpienia była pierwsza odsłona wojny i aneksja Krymu oraz Donbasu przez Rosję, która doprowadziła do przemieszczenia się znacznych mas ludności. Przemieszczenia te jednak miały w tamtym czasie głównie charakter wewnętrzny. Spowodowały one jednak wzmożenie ruchu migracyjnego obywateli Ukrainy zamieszkujących zachodnią część swojej ojczyzny.

Przemieszczenia te napotkały na podażowy trend na polskim rynku pracy, w szczególności w takich sektorach rynku jak rolnictwo, budownictwo, turystyka oraz transport międzynarodowy.

Unia Europejska, w tym Polska, może w najbliższym czasie tracić na konkurencyjności z uwagi na coraz mniejszą elastyczność rynku pracy wynikającą z rygorystycznych ram prawnych.

W 2021 r. w polskie organy administracji wydały 33% wszystkich dokumentów pobytowych (krótkoterminowych) w całej Unii Europejskiej.

Oznacza to, że w Polsce wydano w tym roku ponad 957 tys. pierwszych zezwoleń dla obywateli państw trzecich, co oznacza wzrost aż o 62% w stosunku do roku 2020. Z tej liczby aż 790 tys. zostało wydanych w celu wykonywania pracy, co plasuje nasz kraj znów na pierwszym miejscu (88% zezwoleń w celu wykonywania pracy uzyskali Ukraińcy).

Kolejna kategoria, w której dzierzymy palmę pierwszeństwa, to zezwolenia wydane w innym celu aniżeli praca, połączenie z rodziną czy też studia (tutaj to ponad 120 tys. zezwoleń).

Należy jednak podkreślić, iż charakterystyka imigrantów w tamtych latach zupełnie odbiegała od obecnej. Przeważali bowiem mężczyźni, którzy kierowani byli do prac w tradycyjnie postrzeganych jako zmaskulinizowane w takich sektorach gospodarki, jak budownictwo czy rolnictwo. Zmianie uległa również struktura migracji w odniesieniu do wieku i wykształcenia. W konsekwencji populacja osób w wieku produkcyjnym zwiększyła się i wyniosła 57%, a więc wzrosła o 4 punkty procentowe, w odniesieniu do obywateli Ukrainy, którzy przyjechali do Polski przed wojną. Zmniejszyła się również proporcja udziału osób starszych. Całości obrazu dopełnia udział procentowy kobiet i dzieci, który po wybuchu wojny w przypadku tych

pierwszych wyniósł aż 80%, a obecnie dzięki częściowej migracji również mężczyzn wynosi ok. 70%. W odniesieniu do osób w wieku do 18 lat udział w całości grupy wynosi około 48%¹⁰.

Tak skomponowana grupa migracyjna wymaga właściwie dostosowanych instrumentów prawnych i faktycznych działań. Mimo, że przyjęte przez Polskę rozwiązania prawne już w pierwszych tygodniach agresji rosyjskiej sprawdzają się dobrze, to trzeba mieć na uwadze, że kraje takie jak Niemcy i Kanada oferują obecnie bardzo konkurencyjne rozwiązania, a będąc państwami o wyższym poziomie życia coraz częściej to te kraje są wybierane przez migrantów. Powinniśmy zatem aktywnie działać w zakresie wprowadzania zachęt dla obywateli Ukrainy do pozostania w naszym kraju nie tylko dziś, ale również po zakończeniu wojny.

¹⁰ Raport NBP, Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce, 2023.

REKOMENDACJE

W sferze rekomendacji wyodrębnić można poszczególne obszary, które wymagają podjęcia działań. W praktyce, uchodźcy stoją w obliczu szczególnych wyzwań związanych z integracją na rynku pracy w porównaniu z innymi migrantami. Uchodźcy ukraińscy w porównaniu z innymi mają pewne cechy, które ułatwiają im integrację (np. profil wykształcenia, istniejące sieci społeczne, natychmiastowy dostęp do zatrudnienia), podczas gdy inne mogą im przeszkadzać (wiele z tych osób to samotne matki z dziećmi i innymi osobami na ich utrzymaniu).

1. Regulacje prawne

O ile pozytywnie można ocenić odpowiedź państwa w pierwszych tygodniach, chociaż czasami należy uznać ją za spóźnioną, o tyle obecna sytuacja prawna wymaga adekwatnej reakcji regulatora, którym jest państwo.

Wprowadzone rozwiązania prawne wydają się zbyt skomplikowane, a kolejne nowelizacje ustawy specjalnej, które za cel stawiają głównie „domykanie” obszarów potencjalnego nadużywania systemu zwolnień i ułatwień, w konsekwencji prowadzą do dalszej komplikacji statusu prawnego obywateli Ukrainy rezydujących w Polsce. Próba rozdzielania poszczególnych kategorii osób i wyodrębnienia spośród nich tych kategorii obywateli, którzy ewidentnie kierują się w swym pobycie interesem ekonomicznym oraz tych, którzy poszukują ochrony zdaje się nie zdawać egzaminu. W rezultacie dalsza segmentaryzacja uprawnień prowadzi do wyodrębnienia nowych kategorii migrantów z Ukrainy o różnym statusie prawnym, z różnymi zakresami uprawnień, czy to w odniesieniu do pobytu, czy też dostępu do rynku pracy.

Powoduje to poczucie braku stabilności i bezpieczeństwa prawnego, co nie skłania migrantów do podejmowania wiążących decyzji w długoterminowej perspektywie. Przeprowadzenie linii podziału posiadanych przywilejów i uprawnień poprzez rodziny, w których innym statusem prawnym legitymować może się małżonek, innym małżonka a jeszcze innymi dzieci, nie skłania i nie będzie skłaniać do pozostawania w Polsce.

Brak stabilnego, jednolitego zestawu rozwiązań prawnych, w którym przemyślane rozwiązania dostępne byłyby dla wszystkich osób tej samej kategorii byłyby dalece pożądane i prowadziłyby do ustabilizowania sytuacji prawnej beneficjentów ustawy specjalnej.

Nie sposób zauważyć, iż odpowiedź ustawodawcy na potrzeby uchodźców jest opóźniona, co rodzi dalszą niepewność nie tylko wśród obywateli Ukrainy, ale również chociażby pracodawców. Brak jasno określonej perspektywy prawnego statusu uchodźców nie zachęca do podejmowania wiążących decyzji odnośnie powierzenia wykonywania pracy i budowania trwałych strategii rozwoju podmiotów w oparciu o proponowane rozwiązania.

Jako przykład można wskazać rozwiązanie odnoszące się do możliwości uzyskania jednego z trzech rodzajów zezwoleń na pobyt czasowy, które dostępne jest jedynie dla tych osób, które posiadają PESEL UKR i spełniają cele określone dla uzyskania wspomnianej kategorii zezwoleń. Ograniczenie możliwości wyjścia ze sfery ochrony czasowej jedynie dla osób posiadających możliwość podejmowania zatrudnienia, rodzi skutek w postaci podziału osób, przy którym w przypadku jednej rodziny może dojść do sytuacji gdzie małżonek uzyska zezwolenie na pobyt czasowy na okres 3 lat, małżonka w wyniku braku spełnienia przesłanek uzyskania zezwolenia na okres jednego roku, a dzieci będą opierały swój pobyt o przepisy ogólne specustawy, pozostając legalnie w Polsce do 4 marca 2024 r.

Sytuacja ta powinna być rozwiązana poprzez uproszczenie wprowadzonych rozwiązań legalizacyjnych, niezależnych od statusu poszczególnych osób. Jako przykład prawidłowej regulacji można by wskazać uregulowania odnoszące się do zatrudnienia obywatela Ukrainy niezależnie od jego statusu. Niemniej i w tym przypadku, dostrzec należy próby dalszego rozróżniania uprawnień przysługujących różnym osobom w zależności od sytuacji w jakiej się znaleźli (np. w odniesieniu do osób które przybyły przed i po wybuchu wojny), co wydaje się rozwiązaniem całkowicie niezasadnym.

Wprowadzone rozwiązania prawne wydają się zbyt skomplikowane, a kolejne nowelizacje ustawy specjalnej, które za cel stawiają głównie „domykanie” obszarów potencjalnego nadużywania systemu zwolnień i ułatwień, w konsekwencji prowadzą do dalszej komplikacji statusu prawnego obywateli Ukrainy rezydujących w Polsce.

Odpowiedź ustawodawcy na potrzeby uchodźców jest opóźniona, co rodzi niepewność nie tylko wśród obywateli Ukrainy, ale również pracodawców.
Brak jasno określonej perspektywy prawnego statusu uchodźców nie zachęca do podejmowania wiążących decyzji odnośnie powierzenia wykonywania pracy i budowania trwałych strategii rozwoju podmiotów w oparciu o proponowane rozwiązania.

W odniesieniu do rozwiązań przyjętych w innych państwach, należy wskazać, iż prostota implementowanych instytucji daje przewagę konkurencyjną w próbie przyciągnięcia uchodźców z Ukrainy, postrzeganych jednocześnie, jako bardzo pożądana i wykwalifikowana siła robocza.

Ważnym jest aby budować poczucie stabilności prawnej, gdyż sprzyja to procesom integracyjnym. W tym celu konieczne jest np. jasne określenie dat granicznych legalnego pobytu i związanych z tym faktem przynależnych uprawnień. Nie sposób oprzeć się wrażeniu, że to co do tej pory stanowiło o polskiej przewadze konkurencyjnej przestaje mieć kluczowe znaczenie w kontekście ułatwienia w dostępie do rynku pracy. Instytucja oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy i ułatwienia w zakresie mobilności wspierane rozbudowanym aparatem konsularnym w Ukrainie nie stanowią w obecnych czasach dostatecznej przewagi.

Obecnie podobne rozwiązania istnieją również w innych państwach członkowskich UE. Nawet państwa tak odległe jak Kanada, opierając się na diasporze obywateli Ukrainy, zaproponowały programy rozwojowe, które wydają się być niezwykle kuszące dla uchodźców ukraińskich.

2. Włączenie uchodźców do rynku pracy

W zaistniałej sytuacji, konieczne wydają dalsze ułatwienia w dostępie do rynku pracy, skierowane głównie w stronę pracodawców.

Jak wskazano powyżej, jako pozytywny można ocenić zestaw rozwiązań dotyczących podejmowania zatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej przez Ukraińców. **Warto w tym względzie utrzymać pozytywny trend i w dalszej perspektywie ograniczyć zakusy do zbytnej formalizacji procesu zatrudnienia.** Obniżenie progu wymagań wobec najliczniejszej i najistotniejszej grupy narodowościowej obywateli państw trzecich jest doskonałym papierkiem lakmusowym mechanizmów funkcjonujących na polskim rynku pracy. W tym kontekście w pełni zasadne wydaje się jak najszybsze wprowadzenie rozwiązań zmierzających do uchylenia procedury pozyskiwania informacji od starosty czy dotyczących pełnej digitalizacji procedur uzyskania zezwolenia na pracę. Doświadczenia uzyskane przez państwo w czasie pandemii koronawirusa COVID-19 oraz aktualnie w czasie wojny w Ukrainie prowadzą do wniosku,

iż zasadnym jest implementowanie rozwiązań pozwalających na legalizowanie zatrudnienia *post factum* co ma walor rejestracyjny, aniżeli ograniczanie dostępu do rynku pracy w zastosowaniu metod reglamentacyjnych.

Jednocześnie należy zainwestować w rozwiązania, które wspierać będą stabilizację uchodźców, ale też i innych cudzoziemców na rodzimym rynku pracy, w szczególności poprzez system wymiany informacji o miejscach pracy, odpowiednie doradztwo w zakresie zatrudnienia, rozbudowany system szkoleń językowych, skorelowanych z systemem szkoleń zawodowych, wspieranie inicjatyw pracodawców nakierowanych na wspomniane rozwiązania.

Łatwo zauważyć, że wyzwania, z którymi mierzą się inne państwa członkowskie UE, nie odbiegają od tych, którym czoła stawia Polska. Są to w szczególności wyzwania w zakresie barier językowych, uznawalności kwalifikacji czy zapewnienia opieki dla dzieci uchodźczyń.

Adekwatne i czasowe rozwiązania, mogą decydować o naszej przewadze. Jest to o tyle uzasadnione stwierdzenie, że Polska nie traci swoich walorów pożądanego państwa docelowego dla migrantów ukraińskich, właśnie z uwagi na swoją bliskość geograficzną oraz kulturową

Konieczne wydają dalsze ułatwienia w dostępie do rynku pracy, skierowane głównie w stronę pracodawców.

Pozytywnie można ocenić zestaw rozwiązań dotyczących podejmowania zatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej przez Ukraińców.

Warto ograniczyć zakusy do zbytnej formalizacji procesu zatrudnienia.

Należy zainwestować w rozwiązania, które będą wspierać stabilizację uchodźców, ale też i innych cudzoziemców na rodzimym rynku pracy,

i językową. Niezależnie od istniejących różnic na przestrzeni historii polsko – ukraińskiej, wydarzenia dzielące oba narody nigdy nie uzyskały znaczącego wpływu na możliwość integracji Ukraińców w polskim społeczeństwie.

Niezaprzeczalnym grzechem polskiej polityki migracyjnej było przekonanie, że integracja dotyczy w głównej mierze osób poszukujących ochrony międzynarodowej, a nie wymagają jej cudzoziemcy przebywający w Polsce z powodów ekonomicznych. Wręcz przeciwnie, to właśnie integracja tej drugiej kategorii wymienionych migrantów stanowić będzie o ich dobrostanie i dobrostanie państwa. Warto pamiętać i nie powtarzać błędów państw Europy Zachodniej, w której kolejne pokolenia imigrantów poszukują swojej tożsamości, a wszelkiego rodzaju nieporozumienia na długie lata kształtują negatywny obraz migracji jako zjawiska społecznego.

Działania te oczywiście powinny zachowywać właściwy balans pomiędzy potrzebami wynikającymi z rozwijającej się gospodarki a potrzebami migrantów. Celem jest unikanie nielegalnego powierzania pracy oraz promowanie legalnych form zatrudnienia. Jednakże ostatnie lata uzmysławiają nam, że przy zachowaniu

odpowiedniej „prostoty” regulacyjnej możliwe jest uzyskanie pożądaných rezultatów, nawet w dobie ograniczonej mobilności (Covid-19), czy w okresie masowego napływu uchodźców (wojna w Ukrainie).

Z całą pewnością wspomniane powyżej działania należy podjąć niezwłocznie. Polska zmuszona jest do poszukiwania pracowników zasilających naszą gospodarkę. W obecnej sytuacji demograficznej na rynku są dziesiątki tysięcy miejsc pracy, które mogą być obsadzone przez migrantów. Jednocześnie z powodu starzejącego się społeczeństwa system ubezpieczeń społecznych staje przed ogromnym wyzwaniem. Nawet jeśli udało się zwiększyć istotnie dzietność w naszym kraju, to efekty tego byłyby widoczne na rynku dopiero za dwie dekady. Dlatego tak istotne jest zachęcanie legalnych migrantów do osiedlania się w naszym kraju, podejmowania pracy i zakładania tu rodzin. Jednocześnie musimy konkurować z często znacznie bogatszymi państwami o migrantów i tą walkę zaczynamy przegrywać np. z Niemcami, czy z Kanadą. Jedynie rozważna polityka migracyjna daje szanse na uniknięcie istotnych problemów gospodarczych w najbliższym czasie.

ŹRÓDŁA

1. OECD (2022), Rights and Support for Ukrainian Refugees in Receiving Countries, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/09beb886-en>.
2. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
3. GUS, Sytuacja demograficzna Polski do roku 2019. Migracje zagraniczne ludności. Data publikacji: 30.12.2020
4. Wojna i migracja: napływ uchodźców wojennych z Ukrainy i możliwe scenariusze na przyszłość Maciej Duszczyk i Paweł Kaczmarczyk, <https://www.migracje.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2022/04/Spotlight-APRIL-2022-PL.pdf>
5. GOŚCINNA POLSKA 2022+ Jak mądrze wesprzeć Polskę i Polaków w pomocy osobom uciekającym przed wojną w Ukrainie? Praca zbiorowa pod redakcją Macieja Bukowskiego i Macieja Duszczyka. Warszawa 2022.
6. European Union Agency for Fundamental Rights. Barriers to employment of displaced Ukrainians.
7. Raport NBP, Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce, 2023.
8. International Migration Division
9. Directorate for Employment, Labour and Social Affairs - OECD
10. International Migration Division Directorate for Employment, Labour and Social Affairs – OECD. Update on the work on Ukraine. 2023.
11. The potential contribution of Ukrainian refugees to the labour force in European host countries, OECD, 2022

580 000

pracowników
w firmach
członkowskich

19

organizacji
regionalnych

23

organizacje
branżowe

ZPP

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW
I PRACODAWCÓW

**SKONTAKTUJ
SIĘ Z NAMI**

WWW.ZPP.NET.PL

13 500

cytowań w mediach
rocznie

129 000

followers – profile na
Twitter

130 000

fanów
na Facebook

740 000

minimalny zasięg
miesięczny
na Facebook

WWW.ZPP.NET.PL

ZWIĄZEK PRZEDSIĘBIORCÓW I PRACODAWCÓW